

hostince byly zaplněny dalšími transporty prchajících Němců a tak vůbec vyučování zcela ustalo.

Těmto prchajícím Němcům bylo slibováno, že dostanou statky v Protektorátu, a tak tito lidé si již vyhlíželi u nás statky, které si prý po válce zaberou. Jak naivní byli tito lidé, viděti z toho, že s sebou vozili i kopáče, lopaty a rýče a podobné drobné nářadí. Snad mysleli, že ve statcích, které si zaberou, takového nářadí není.

Zatím ale bylo znáti na všech stranách, jak se německá nadvláda všade hroutí i přes všechna ta přísná nařízení. Nejdříve to bylo znáti v dopravě. Do Kněževse dojíždělo denně nákladní auto z kačické mlékárny, aby odvezlo odevzdané mléko. Zatím však se nedostával benzin a tak musela být auta předělána na pohon dřevoplynem. Ale po čase se vozy velmi opotřebovaly, a že nebylo náhradních součástí ani pneumatik, přestaly jezditi nadobro. Mléko pak muselo býti dováženo na nádraží a drahou pak do Kačic.

Tak se dělo několik měsíců, ale němečtí lupiči, kteří byli stále od východu zatlačováni, měli tolik nakradeného a naloupeného zboží a různých jiných věcí, které nestačili vlaky si odtáhnout do německé říše, a tak na různých nádražích a prázdných kolejích se hromadily naplněné vagony a zatarasily některá menší nádraží úplně. To se stalo i u nás. Vagony stály na kolejích od Kolečovic přes Kněževs ke Chráštanům. Bylo v nich velké množství cukru, látek a nádrží s lihem. Ze zdejšího nádraží se přestalo jezdit. Mléko bylo dováženo povozem až do Chráštan na nádraží, a v neděli, kdy z Chráštan nebylo vlakové spojení, dokonce až do Krupé.

A tu již bylo viděti, jak se i doprava na drahách hroutí. Vlaky přijížděly skoro stále s opožděním a uviděli jsme vagony prostřílené a železničáři vypravovali, jak byl tu a tam vlak napaden letadly a bylo po něm stříleno. V dovážení mléka se střídali všichni majitelé koňských potahů po číslech. Zkrátka bylo se vším stále více potíží.

Ke hlídání naplněných vagonů narabovanými věcmi přibýlo do kněževeské četnické stanice 18 četníků. Nějaký čas hlídali, ale brzy někteří občané bydlící poblíže kolejí zpozorovali, že četníci sami si odnášejí různé věci z vagonů, a to bylo jako signál k rabování. Někteří lidé byli dosti odvážní a za noci odcizovali z vagonů, co se jim hodilo, ba i nehodilo. Mnozí si přinesli boty, třeba každou jinou, nebo také obě levé nebo pravé. Tehdy si mnoho lidí nanosilo různých věcí domů. Chodívali za noci, ale později se odvažovali i ve dne a odnášeli si celé rance takřka veřejně.

Zvláště mnoho lihu si někteří nanosili, a to plné kbelíky, se kterými několikrát denně si došli k nádržím, jichž bylo také několik na kolejích. Jistý občan, aby co nejvíce lihu uchvátil, jezdil sem a tam

Sliby

Doprava se hroutí

Vagony s kořistí

Zhroucení dopravy

Hlídky

Lih

na kole, vleka s sebou vždy plný kbelík této tehdy velmi vzácné tekutiny, aby s ní později „čachroval.“

Hitlerjugend

Když německé komando zvědělo, jak špatně jsou vagony hlídány, odvolalo četníky a nechalo vagony hlídati německými vojáky. Tehdy ovšem Němci neměli již vojáků nazbyt, a tak zmobilizovali do jakési domobrany kde koho a nejvíc chlapce z tzv. Hitlerjugend. Byli to 15-16letí chlapci, téměř ještě uličníci, a ti si také tak nezodpovědně počínali. Stříleli hned po kolemjdoucích lidech, kteří ani k vagonům nešli a ubírali se jen po silnici neb cestě kolem. Tak bylo několik lidí poraněno a dva lidé dokonce zastřeleni. Byl to jistý Gregor z Olešné, otec dvou dětí, a jakýsi muž jménem Rendl ze Senomat, otec tří dětí. Pro tyto děti byla učiněna sbírka v obci a odevzdáno jim 9500 Kčs.

Dar cukru

Z těchto vagonů byl dán jeden plný cukru Kněževsi a jeden Kolesovicím. Učinil tak jakýsi německý generál. Ostatně jistě věděl, že ty vagony nebudou moci odvléci dále.

Skladiště v čp. 55

Asi v té době přijížděla do Kněževse veliká vojenská auta. V těch stěhovali Němci ohromné množství veterinářských potřeb, léků, desinfekčních prostředků, drahých nástrojů a obrazů, desinfekčních látek apod. v ceně několika milionů korun. Všechno to bylo uloženo na sýpkách ve statku tehdejšího starosty v č. 55 a vyhlášeno, že kdo by se tam vloupal a něco z toho odcizil, bude ihned oběšen. Z toho je viděti, jak si Němci tyto věci cenili. Ovšem, že také toto zboží již Němci neodvezli a padlo to za kořist naší republiky, tak jako celé ty řady naplněných vagonů, stojících na zdejší trati.

Oběť války

Dne 16. ledna zahynul ještě jeden kněževský rodák při náletu na Magdeburg. Byl to Ota Bazika, nar. 30. 1. 1901, poštovní úředník, nasazený na práci do říše.

Transporty zajatců

Dalším znamením hroutícího se německého panství bylo přecházení transportů válečných zajatců, kteří byli hnáni dále na západ od blížící se fronty. Kněževsí pochodovalo několik takových transportů. Vychrtlí, rozedraní a špinaví ubozí zajatci, ponejvíce Rusové, hladoví, těžce se vlekli po silnici, střeženi a poháněni německými vojáky. Soucitní zdejší lidé, chtěli jim dáti chléb a jiná jídla, ale německé strážce to nedovolily a hrozily každému zastřelením. Přesto však některým se podařilo něco jídla jim podstrčiti. Bylo pak některými zdejšími občany vyjednáváno s vedoucím důstojníkem transportu, který svolil dotyčné zajatce nasytiti. A byla pak učiněna sbírka po obci a odvezeno pak za nimi do Kolesovic, kde přenocovali, vše, co se zde sebralo: chléb i jiné pečivo a brambory. Rovněž jeden takový transport odpočíval a přenocoval v Chrášanech, a i tam byl od nás poslán povoz s chlebem a bramborami pro zajatce.

V této době se pracovalo v rakovnických továrnách pro válečné dodávky a mnoho zejména mladých lidí bylo úřadem práce nasazeno do těchto továren. Tehdy musel každý práce schopný pracovat pro německou armádu.

Když přišli 4. května na nádraží v Chrášťanech, zpozorovali, že za noci někdo zabarvil černou barvou všechny německé nápisy. V tom rozruchu se zdálo, jakoby cosi nového a neznámého bylo ve vzduchu. Nádraží bylo naplněno lidmi a všichni hovořili jaksi veseleji mezi sebou než dosud. Hlavně to způsobily ty začerněné německé nápisy. Zkrátka každý očekával, že se již brzy něco důležitého stane. Zpráva učinila veliký rozruch, rozšířila se rychle po obci a už také z mnohých domů vlály naše národní prapory.

To všechno Němcům, jak těm ve škole ubytovaným, tak těm vojákům táhnoucím se sklopenými hlavami přes obec po silnici, kuráže nepřidalo. Jeden hodně silný oddíl až po zuby vyzbrojených německých lupičů se utábořil v parku. Někteří občané, svedeni radostnou zprávou o pražském povstání, chtěli tyto vojáky holýma rukama odzbrojit. Velící důstojník tohoto oddílu ovšem něco podobného nechtěl dovolit, jeho vojáci plakali.

Bylo to asi v půl dvanácté téhož dne před polednem, když se náhle ozvalo volání o pomoc z pražské vysílací stanice. To rozrušilo lidi již tak dost v pohnutí se nalézající, že vybíhali do ulic a jeden druhému vyprávěl tuto důležitou událost. A zase hned se vraceli k přijímačům, odkud stále zaznívalo ono volání o pomoc Praze.

Zatím Němci a Němky s dětmi, které byly ubytovány ve škole, se počali pojednou ztrácet. Odcházeli a odjížděli, jak se jim dalo, dále do Sudet anebo alespoň do Kolečovic, kde mezi „svými“ se cítili bezpečněji.

Nucené práce

Začerněné německé nápisy

Německý oddíl

Praha volá o pomoc

Útěk Němců